

PRELUDI

Aquest text neix del desig de donar resposta a alguns dels dubtes que sorgeixen dins de l'entorn antiautoritari quan es dóna una agressió de gènere. De voler avançar i reobrir un debat en els espais afins que ens faci qüestionar els nostres posicionaments i actituds. D'elaborar unes reflexions de les quals quedi constància i així poder evitar haver d'explicar-ho tot fins a la sacietat o haver d'iniciar el treball cada vegada des del no res.

És una barreja inevitable de les meves vivències polítiques-personals, que han estat influïdes per multitud de punts de vista i dins les quals m'he vist en contradicció constant. No sóc acadèmica ni pretenc ser-ho. Se'm va socialitzar com a dona i vaig tardar en entendre que significava això sobre el meu cos i el meu quotidià. Més endavant, van ser les derives de les meves relacions normatives, la recerca de la meva pròpia identitat i la participació en grups mixtos i no-mixtos el que em van ajudar a descobrir el transfeminisme.

Sé que s'ha escrit moltes vegades sobre aquest tema, però no volia inhibir les meves ganes de tractar-lo per semblar una pesada o una avorrida. Crec que si necessitem escriure, fem-ho. Així vaig començar fa un any fruit de les reflexions que van provocar en mi la gestió col·lectiva d'una agressió i tots els debats amb les meves companyes sobre això. També del riu incessant de comunicats dins de l'entorn antiautoritari de persones amb les quals tinc o he tingut una relació personal i de la dificultat de decidir com havia de seguir tractant-les (o si ho volia seguir fent) sent coneixedora de les seves actituds. He escrit pensant especialment en les companyes no feministes (o antifeministes), perquè empatitzo i reconec que a mi també m'ha costat molt entendre algunes coses. No pretenc que per això es vegi aquest escrit com una Bíblia per abordar agressions. Ningú pot (ni hauria de) establir una resposta universal sobre com tractar-les. Tot el que s'exposa aquí vol contribuir a construir alguna cosa millor i vol (i necessita) ser discutit, engreixat i criticat.

Reconec la meua por a equivocar-me, a ser rebutjada, jutjada, a no ser correcta, tècnica... però també sé, i en dedicació a les companyes que segueixen posicionant-se davant les agressions, que les úniques que mai s'equivoquen són les que no ho intenten.

Va per vosaltres!

A.

Santurtzi, octubre 2014

NOSALTRES¹

Antifeminisme als espais alliberats

Fent una radiografia dels nostres espais ens trobem amb un antifeminisme fervent no reconegut, una barreja entre el feminisme de “la igualtat” incrustat i la creença que el gueto se salva de les actituds de merda que es reproduïen fora d'ell. Es creu estúpidament que per negar l'existència de l'opressió patriarcal i els rols de gènere s'aconsegueix que desapareixin. Es desconeix quins feminismes hi ha (fotre-ho tot al mateix sac) i se l'associa de forma recurrent amb el feminisme d'Estat. Se'l sotmet a una crítica que no sol traslladar-se a altres fronts polítics. Aquesta és una de les victòries dels homes dins dels moviments socials: aconseguir caricaturitzar i aïllar a les companyes feministes. Les lluites es poden criticar fins a destruir-les o transformar-les a través de l'autocrítica, tot depèn del que es pretengui en el fons (buscar eines per resistir al patriarcat o voler escudar-lo).

La paraula d'un home² segueix comptant més que la paraula d'una dona, a no ser que aquesta dona s'hagi guanyat a pòls l'estatus necessari per ser escoltada per igual. La competitivitat entre dones, els gelos, el bavoiseig, la divisió del treball manual i intel·lectual, el dirigisme dels homes, l'homofòbia, la transfòbia... són actituds presents també en els entorns polítics, i són patriarcals.

ATAC

Què entenem nosaltres per agressió de gènere?

Una agressió de gènere és un atac recolzat en la supremacia del rol masculí contra l'autonomia i integritat moral, emocional, física i/o sexual d'una altra persona (dona, homosexual, trans o home); encara que es produeix principalment dels homes cap a les dones degut a la imposició social de la família i de l'heterosexualitat³. Es diferencien de la resta d'agressions per l'ús del sistema gènere -i no un altre element de poder, com podria ser la raça-

¹.- He escrit en plural perquè crec que les reflexions aquí bolcades transcendeixen la meua persona i provenen d'un bagatge col·lectiu. Així mateix, utilitzaré el femení genèric per referir-me a “persones”, que no a “dones”.

².- Quan anomeni a dones i a homes, no ho faré en defensa dels sexes ni del gènere, sino perquè vivim en un rol que ens condiciona socialment.

³.- Per aquesta raó, en general exemplificaré a través de l'home la figura de l'agressor i a través de la dona la figura de l'agredida, que no víctima (per evitar paternalismes).

com a eina de dominació.

Com es pot identificar a un agressor?

Els mitjans de comunicació construeixen un imaginari col·lectiu en torn als agressors que, en comptes d'afavorir-nos, obstaculitza el nostre treball per discernir el perill, invisibilitza les agressions i ens manté en una por constant. El que és cert és que els agressors no tenen un perfil concret i això provoca que sigui impossible reconeixè'ls a trets generals. Un agressor pot ser qualsevol.

El patriarcat està en nosaltres i en el nostre contacte amb les altres, travessant totalment els nostres vincles. És per això que les agressions sobretot succeeixen entre nosaltres o les nostres amigues, amb persones conegudes, parella, familiars, veïnes; i ens espais d'intimitat, de la nostra quotidianitat, a casa, a la feina, al carrer.

La figura de l'agressió acostumen a encarnar-la homes que es creuen legitimats a exercir la violència sobre altres i a imposa'ls-hi les seves decisions a través de la força. Aquesta forma de concebre el cos, la voluntat i la vida alienes no té per què ser sempre conscient. Poques persones admeten que estan a favor de tractar a una dona diferent, i menys d'agredir-la, però moltes d'elles reproduïxen el masclisme en el seu dia a dia i arriben a fer-ho. Per tant, no parlem necessàriament de persones que maltracten, violen o acosen *de forma voluntària*, sino, simplement, *de persones que ho fan*, siguin quins siguin els seus motius i els reconeguin o no. Algú que agredeix no ho fa com un error dins de la seva conducta, sino com una continuació de la seva noció dels rols de gènere. Ni la inestabilitat emocional, ni un mal moment, ni l'agressivitat puntual, ni el consum de drogues són els causants d'una agressió de gènere, sino simples detonants.

“Però elles també agredeixen!” Hi ha dones que assumeixen rols dominants i que cometem agressions, és cert. Però en moltes ocasions s'utilitzen aquests casos -que no són ni l'ínfima part de les agressions- per dur els motius de l'atac al pla personal, prenent evidenciar que “aquests incidents” succeeixen tant a homes com a dones i intentant obviar així que existeix una opressió estructural que socialment concedeix privilegis a l'home. Una dona, per molt que adquireixi certes aptituds d'un rol masculí, mai deixa de ser una dona de cara a la societat. Això vol dir que encara que pugui arribar a estar en una posició de poder a les relacions de proximitat, seguirà patint la mateixa discriminació que les altres: li pagaran menys per la mateixa feina, es creuran amb el dret d'assetjar-la sexualment, la invisibilitzaran, etc. Per tant, ja que una dona, pel mateix fet de ser-ho, mai gaudirà de la legitimitat social d'un

home, aquesta “opressió al revés” no existeix com a tal. Per suposat, això no ha d'utilitzar-se per justificar les seves conductes agressores pel seu doble paper d'oprimida i opressora, sino per evitar que aquestes situacions serveixin per justificar les agressions masculines.

Que determina la gravetat de les agressions?

Les agressions estan influenciades per molts factors i això fa pràcticament impossible que es puguin classificar segons la seva gravetat. A vegades sembla que amb identificar el focus de l'atac (psicològic, físic, sexual...) n'hi ha prou, però ens equivocarem si no tenim en compte altres coses com la simultaneïtat dels focus, la intensitat, els temps, etc. Per exemple, que algú et toqui el cul o els pits sense consentiment és una agressió sexual, però pot donar-se en un moment puntual i no tenir seqüeles; d'altra banda, pots viure immersa en el xantatge emocional en una relació de parella durant anys, que seria una agressió psicològica, i ser coaccionada a mantenir relacions sexuals encara que no vulguis, que també és una agressió sexual encara que menys visible; tampoc és el mateix que el teu marit et doni un clatellot, que et doni una pallissa i acabis a l'hospital, encara que ambdues coses siguin violència física.

RESPOSTA

Què condiciona l'autodefensa?

Com hem comentat amb anterioritat, hi ha molts tipus d'agressions i moltes d'elles estan normalitzades, incrustades en els nostres rols i en el nostre quotidià. Això implica, per una banda, que sigui gairebé impossible respondre a totes elles -per no saber reconèixer-les, per justificar-les o per no donar l'abast- i, per l'altra, que les respostes que es donin es qüestionin més.

Al marge de les formes de resistència de la persona agredida, hi ha molts factors que poden influenciar en com articular una defensa.

El grau de consciència respecte a les actituds que tenim i a les agressions que podem patir, a més de l'estat de consciència, és a dir, si quan es produeixen estem o no sota la influència de les drogues, adormides, etc. La possibilitat de comunicació amb l'altra, que dependrà de que hi hagi contacte visual o no, de la intromissió de soroll, de la voluntat d'escoltar a l'altra, etc. El temps de reacció, ja que l'atac pot agafar-nos per sorpresa, que no sentim

la mateixa legitimitat responnent al moment que premeditadament, etc. L'estat d'ànim, donat que no sempre ens sentim amb les mateixes forces per a enfrontar-nos a una situació desagradable/violenta. El vincle amb aquesta(es) persona(es), perquè per lo general no ens importa tenir actituds destructives amb un desconegut, però creiem (i se'ns obliga a) que amb els companys sigui reparativa. L'espai on ens trobem i la seguretat que aquest ens proporciona, les vies de sortida, la visibilitat de la resposta, etc. La imatge que es té de nosaltres i de l'altra persona, és a dir, com reaccionarà l'entorn davant la nostra resposta i si tenim possibilitats de demanar socors. La por a la resposta, al dolor físic, a que s'endureixi l'agressió o al xantatge emocional. La fortalesa emocional i física d'ambdues, és a dir, si podem enfrontar-nos a l'altra part i, com a mínim, no sortir-ne pitjor parades. La possible gestió individual i/o col·lectiva: que altres puguin estar disposades a donar la cara per nosaltres en el moment, en el procés posterior i en visibilitzar l'agressió. Una infinitat de situacions suposen una infinitat de resolucions possibles.

Com reaccionar i defensar-nos d'una agressió?

Abans de començar, dir que encara que res pugui evitar el risc de ser agredides, com més coses tinguem en compte i de més eines disposem, més fora de perill estarem.

Si en algun moment no ens sentim fortes per enfrontar una situació, no passa res, no decaiguem per això. L'important es que estiguem segures. Llavors, si ho considerem necessari podem allunyar-nos de la zona de perill o buscar un espai i gent amb la que ens sentim còmodes i a les que puguem comunicar la nostra situació. Això si, en el cas de que una agressió posi en perill la nostra integritat física hem d'enfrontar-nos o escapar, no quedar-nos paralitzades.

Fem cas de la nostra intuïció sense subestimar-nos. Si un home mostra la voluntat d'incomodar-nos i/o no ens transmet bones vibracions, reaccionem. Podem assegurar-nos de les seves intencions o allunyar-nos, el que considerem millor. Encara que no fos cert, si no confiem, val més prevenir que curar. No ens hem de sentir egoistes per preocupar-nos més de la nostra integritat que per si l'altra persona pugui sentir-se desplaçada u ofesa. Tenim tot el dret a posar-nos en guàrdia. Si persisteix en la idea de molestar-nos i no volem ser nosaltres les que ens desplacem, comuniquem-li el nostre desacord/enuig de la forma que considerem més oportuna. Després del primer avís, no hi haurà excusa que li valgui. Si considerem que ha d'abandonar l'espai que estem compartint, podem encarregar-nos de fer-lo fora nosaltres mateixes o demanar ajuda per fer-ho. Si tot i així no ens deixa

en pau, podem intentar enginyar-nos-les per donar-li una resposta més contundent.

No tenim res a perdre defensant-nos violentament. Articulem la defensa, sobretot, per salvaguardar la nostra integritat amb dignitat i aquest és el mínim del qual s'ha de partir, el mínim proporcional. Això no implica només el nostre físic, sino també com se'ns concep a l'imaginari, és a dir, que s'espera de nosaltres. D'aquí ve la crítica a les respostes violentes, de trencar amb el rol de submissió, de cures i de diàleg, amb la presumpció de que per molta violència que patim (que no té per què ser física o sexual) no podrem respondre a ella violentament. El monopoli de la violència per part dels homes és un mecanisme de subordinació que serveix per reproduir i mantenir la dominació masculina, per això a les dones sempre se'ns ha deixat al marge de l'aprenentatge i de l'ús de la violència física. Atrevint-nos a trencar-lo i aprenent tècniques per enfrontar als agressors.

Si hem patit una agressió amb seqüeles físiques/sexuals i tenim intenció d'anar a la metge no hem de canviar-nos de roba ni netejar-nos, i que sapiguem que la metge té l'obligació d'interposar una denúncia per agressió. Si no volem tramitar l'agressió per lo legal, lo millor és que evitem trepitjar la consulta o ens inventem una excusa si necessitem ser ateses.

En el cas que l'agressió sigui continuada en el temps s'han de buscar d'altres formes d'enfrontar-se a ella. És important treure de l'àmbit privat les relacions, especialment les relacions d'abús. Si alguns comentaris o actituds de l'altra persona no ens semblen apropiats, fem cas de la nostra intuïció. Una eina per a comprovar-ho és comentar-ho amb d'altres persones alienes a la relació, a veure si ho veuen de la mateixa manera. Es poden establir contrasenyes amb familiars, amigues i/o veïnes, per que puguin ajudar-nos en situacions d'emergència, traslladar-nos a un altre lloc per un temps, fer-se càrrec de les cries -si les tenim-, avisar a una ambulància, a terceres persones, etc. Si vivim una situació de maltractament continu és molt probable que acabi a la via judicial, pel que es important que guardem les proves de la violència que s'ha exercit sobre nosaltres (tant física i/o sexual, com de la psicològica) per poder defensar-nos. Busquem a una advocada i testimonis si es dóna aquest procés. No tinguem vergonya de demanar suport al nostre entorn per enfrontar les situacions, tant quan estiguem dins de la relació com en el procés posterior. Sentir-nos acollides ens ajudarà a viure el canvi amb més enteresa i a no sucumbir amb tanta facilitat als xantatges o amenaces de l'altra part. Si realment creiem que la nostra integritat està en joc, i el grup de suport no ens sembla suficient, està a les nostres mans demanar mesures legals per salvaguardar-la. Mentre el col·lectiu no pugui proporcionar aquest espai de seguretat, no deixem que se'ns jutgi per la nostra decisió de utilitzar

aquests mitjans.

Els processos de reflexió posteriors a reconèixer i enfrontar-nos a una agressió moltes vegades ens fan sentir vergonya i culpa per haver suportat una situació així. No deixem que ningú augmenti aquest sentiment amb retrets o lliçons. Aprenem a desprendre'ns de les actituds que ens han dut a la paràlisi i a la submissió i deixem d'atribuir-nos la responsabilitat del mal que ens han provocat.

Com posicionar-nos davant d'una agressió?

Hi ha algunes qüestions importants a l'hora de posicionar-se. Hem de saber diferenciar entre la nostra opinió i l'opinió de la persona agredida, no obstaculitzar la seva resposta -tampoc intentar millorar-la- i no robar-li la seva capacitat de defensar-se i de decidir lliurement com desitja gestionar-la. Les persones que viuen una agressió no necessiten il·luminades, moderadores, ni salvadores. Tenen opinió pròpia i poden defensar-se per sí mateixes. Per molt que pensis que pots estar representant la seva voluntat, la seva voluntat només la coneix ella. Donar coses per fet o jutjar les situacions des de fora és una cosa perillosa, així que compte amb el que es diu. Aquests límits no impedeixen establir un diàleg amb elles, se'ls ofereix suport o se'ls dóna la nostra opinió, simplement significa que no tractem de decidir ni parlar per elles -a no ser que ens ho demanin. Si penses que una persona està en situació d'agressió, primer apropa't i pregunta-li. Respecta que prefereixi que no intervinguis. Si opines fes-ho sobre el que coneixes de primera mà o has viscut, no juguis a ser una intèrpret de les relacions. Comunica a l'agressor que no t'agrada el que fa, visibilitza i no toleris certes actituds en el teu entorn.

Hi ha raons per les quals ens costa posicionar-nos davant d'una agressió. Algunes vegades, per por a ser senyalades en un futur com a agressores justifiquem les seves actituds. Excusem els seus privilegis quan són atacats, en comptes d'exigir que renunciï a ells. En altres ocasions no ens posicionem per evitar mals rotllos i enfrontaments, obviant que no intervindre fa que aquest enfrontament (l'agressió) segueixi present i que les faltes de suport poden provocar pèrdues de confiança i trencar vincles. Algunes també ho denominen posicionar-se de forma neutral. Aclarim que això és impossible. Si excuses els privilegis t'estàs posicionant. Si calles davant d'un abús el permets... Pot ser que les circumstàncies no ens donin la possibilitat de veure que ha succeït amb claredat (encara que moltes vegades el que passa és que no volem veure-ho per les repercussions que té això), si és així, com a mínim hem de posicionar-nos respecte a les actituds agressores. També deixem de

posicionar-nos per creure que les relacions formen part d'un espai privat en el qual no ens hem d'entrometre. Aquesta eterna divisió entre lo públic i lo privat dóna resguard als agressors per fer el que els hi vingui de gust sense haver de donar explicacions i evita que les agredides puguin parlar del que estan vivint. Una altra de les barreres més comuns és no saber discernir entre una agressió i que estiguin acusant a algú de violador en sèrie. Una agressió de gènere es qualsevol acte contra la voluntat d'una persona, que ignora el seu consentiment, en una relació de poder basada en els rols de gènere, és a dir, no cal ser un “monstre” per ser un agressor.

No podem relativitzar totes les agressions, negant-nos a dir-les pel seu nom, perquè no hagin sigut suficientment violentes, duradores o sagnants. Les ambigüitats que mostrem en els nostres posicionaments reflecteixen el fet de que no abordem degudament el tema de la repressió i la gestió de conflictes en els nostres espais. Tot ens sembla desproporcionat perquè no hi ha res que considerem proporcionat. Els càstigs, el desterrament, els gulags i les presons son coses abominables, però tampoc aportem altres eines que puguin posar fre a les actituds de les persones que ens sembla que no tenen cabuda.

Com donar suport a l'agredida?

El primer que es pot fer per recolzar a una agredida és entrar en contacte amb ella (o el seu entorn) i oferir el teu suport i ajuda. És molt important tenir en compte els ritmes de cada una. Si la persona decideix comunicar-te com se sent, què és el que vol, o en termes generals, fer-te partícip del seu procés, t'ho farà saber. No l'has de sotmetre a preguntes incòmodes o que puguin ser doloroses, ella marcarà els temps per exterioritzar el que vulgui, lo fonamental és que estem presents i que compti amb que pot demanar-nos el que necessiti.

Si es dóna el cas que la persona agredida decideix explicar el que ha succeït, tant personalment com en col·lectiu, s'ha de respectar moltíssim el seu moment, tenir una escolta activa i cerciorar-se de com s'està sentint (fixar-se en l'expressió corporal). Si tens la proximitat i la necessitat de mostrar-li suport físic (tocant-la, acariciant-la, abraçant-la, etc.), pots fer-ho, però molt progressivament i estant atenta a la seva resposta corporal. Si veus que la situació d'explicar l'agressió la desborda comunica-li que no és necessari que ho faci si no vol, aquest és un procés per afavorir-la a ella i no per saciar les ganes de conèixer de la resta. Mai parlis amb altra gent de l'agressió, dels seus sentiments o de les possibles respostes sense el seu previ consentiment.

No qüestionis la declaració d'una persona en el moment de destapar una agressió (demanant proves, no donant validesa a la seva paraula, relativitzant l'opressió de gènere), podries estar-li fent el joc a l'agressor. Habitualment s'exposa a les agredides a un judici innecessari i nociu. Amb aquestes actituds l'espai deixa de centrar-se en elles per centrar-se en l'agressor i s'utilitzen les respostes a l'agressió com punts a favor de l'agressor (per ex: "l'actitud d'ella era desproporcionada", "el comunicat no m'agrada", "no sembla que estigui tant fotuda", etc.). Ens hem d'interessar en saber quina és la versió d'ambdues parts, però esforçar-nos també en reconèixer quins privilegis escudem amb els nostres posicionaments.

Cada agressió s'ha de tractar de forma individualitzada, ja que, al marge de com s'hagi donat, és molt important tenir en compte la vivència i la reacció de la persona agredida. Dues persones poden experimentar de formes molt diferents la mateixa situació, per exemple, l'assetjament sexual d'un company pot molestar-te, enfadar-te o arribar a provocar-te un atac d'ansietat. "Una agressió és quan em sento agredida", cada una en cada moment estableix els límits del que està disposada o no a consentir. La nostra opinió pot ajudar a visibilitzar els abusos, però l'última paraula sempre la té l'agredida. Així mateix, és un error no comunicar una relació d'abús per considerar que la companya ja és suficientment autònoma o feminista per reconèixer-la. No oblidem que totes podem cegar-nos i equivocar-nos de vegades i que, en el fons, totes hem estat educades sota aquests patrons i vivim immerses en el patriarcat.

Haurem de respectar que la persona agredida demani no compartir espai amb l'agressor. És una decisió que va en detriment de la "llibertat de moviment" del subjecte en qüestió, però també va en contra de la integritat d'ella haver de conviure amb ell. I és que moltes vegades es crítica a les agredides per no ser suficientment assertives amb els xavals, amb els seus "problemes emocionals". Quan és viuen certes situacions és francament difícil ser dialogant i no sentir-se violentada i a la defensiva en presència d'algú que ha agredit. Lo prioritari hauria de ser que les agredides tinguin els seus espais i que s'ocupin de cuidar-se i sentir-se segures, no de les demés. Lo que estiguin disposades a suportar és algo que només elles poden decidir i que no se'ls hi pot imposar. Si volen acompanyar el procés de l'agressor, ho faran, però en el cas de que no vulguin, no ho faran ni tindran la obligació de fer-ho. Això sí, és important no entendre aquest bloqueig com algo permanent per poder donar l'oportunitat als agressors de tornar quan hagin pres consciència de les seves actituds i les hagin treballat.

Què fer amb l'agressor?

Si saps que una persona ha agredit, o es comenta que ha agredit, és important conèixer la seva versió de primera mà. Això no implica que anem a parlar amb ella predisposades a l'enfrontament o al perdó. El que sol passar és que evitem xocar amb les persones a les que coneixem, però es important que plantem cara a aquesta situació per no escudar a l'agressor en detriment de l'agredida. No hem de defensar a una persona per molt propera que sigui quan té actituds menyspreables, encara que sigui anarquista. El fet de “tenir” una ideologia no hauria de flexibilitzar la nostra postura cap a la violència de gènere. Especialment, és necessari trencar amb la solidaritat masculina amb els tios que agredeixen. Encara que també hi ha dones que defensen més fèrriament als agressor que els mateixos homes (una demostració de lo inserit que està el patriarcat).

Quan parlem amb ell, ja sigui en col·lectiu o en privat, no hem de pressuposar que ha agredit, simplement preguntar-li per la situació. En el desenvolupament de la resposta potser es deixin entreveure les justificacions, com s'ha tractat el consentiment, l'estat de consciència, etc. En les ocasions en les quals ells no siguin conscients del que han generat, probablement admetran l'agressió sense posar-li aquest nom. De totes maneres, ignorar com s'ha obrat, és a dir, no tenir degudament en compte el consentiment, no eximeix de responsabilitat. En altres ocasions, pot ser que la barreja entre les dues versions quedi ambigua o que no quadri. En aquests casos és important ser conscients de que els rols de dominació són intrínsecs a una i no només formen part del moment de l'agressió. La mateixa persona pot estar fent servir el seu poder per manipular la seva versió o fer-te creure que l'agredida menteix. També s'ha d'atendre al context que condiona a ambdues persones (el que abans he desenvolupat com *factors que influencien la defensa*) per poder entendre millor la situació. Si tenim la possibilitat és molt enriquidor contrastar versions amb terceres persones per resoldre el que no encaixa, preguntar a altres que hagin viscut l'agressió, etc. també existeix la possibilitat de que l'agressor no sigui tal, i llavors s'hauria de mirar quin conflicte ha generat aquesta mentida.

Senyalar a algú com a agressor públicament és una acusació molt greu, així que mai s'ha de fer a la lleugera. Les persones que ho utilitzin per provocar una situació de poder sobre una altra (xantatge o desprestigi d'algú) haurien de ser expulsades directament dels nostres espais. No deixem que aquestes situacions ens facin posar en dubte els casos de denuncia per norma.

Des d'una lògica reparativa, és important deixar espai a l'agressor perquè admeti les seves actituds i així poder desenvolupar un treball polític de

reconeixement i superació d'aquestes. Hem de ser conscients que el que s'ha alimentat en vint anys no desapareix en dos i que s'haurà d'anar amb compte per que les agressions no es repeteixin. En el cas de que l'agressor no reconegui el seu rol evitem caure en paternalismes. Només quan ells ho decideixin, no nosaltres, podran superar les seves actituds.

Amb això arribem al tema espinós de què fer amb els agressors que no volen deixar de ser-ho. Perquè la teoria és molt fàcil, però a la pràctica els vincles afectius perdonen moltes coses. Aquelles persones que demostren que l'opressió que exerceixen els hi és igual, que tenen actitud despectiva cap a nosaltres, que ens taxen de “nazis”, persones que simplement passen de mirar-se cap a dins perquè estan a una postura de comoditat. Des de la perspectiva de lo polític és personal i lo personal és polític, creiem que les que no estan disposades a canviar les seves actituds no tenen cabuda en els nostres espais ni en les nostres vides. L'expulsió d'un entorn afectiu és un procés d'aprenentatge dràstic i, moltes vegades, també efectiu. No hem de seguir permetent els abusos cap a nosaltres. Un home que no té ni la més mínima intenció de lliurar-se del patriarcat és el nostre enemic.

ESTRATÈGIA

Com socialitzar una agressió?

A més del diàleg, els grups de suport, la mediació, les respostes més o menys violentes a una agressió, etc. hi ha un tema que queda per abordar, que és la socialització d'una agressió. Aquesta qüestió prové d'un instint tan bàsic com intentar evitar que cap altra persona per estar desinformada es vegi sotmesa als abusos d'aquest home en concret. Això no vol dir que totes les persones considerin necessari socialitzar-la, aquesta decisió dependrà de cadascuna. Comunicar una situació entre persones que es coneixen no és fàcil, esgota haver de repetir una vivència (més o menys traumàtica) fins a la societat, a més d'haver d'exposar-se als judicis de la resta. Pitjor encara quan es tracta d'un cercle més ampli (per exemple un espectre polític concret).

Una de les eines més comuns per socialitzar una agressió a “gran escala” és el comunicat. El comunicat és un escrit que pot incloure una narració completa del que ha succeït, o simplement, el que les agredides considerin oportú explicar per prevenir futures agressions i -en alguns casos- demanar suport i posicionaments col·lectius. És interessant que el contingut no giri només en torn a l'agressió i a la situació de l'agressió en sí, sino que ajudi a col·lectivitzar eines per respondre davant les agressions, perquè es doni una acumulació d'experiències que ens permeti superar aquestes situacions encara millor. Els comunicats no haurien de tenir un paper mediador, sino informatiu. Algunes persones pensen que és l'eina a través de la qual es pretén resoldre el problema i que es realitza des d'una posició de comoditat per part de les agredides. Això no és (o no hauria de ser) així. Normalment s'aborden moltes qüestions abans de fer un comunicat (respondre a l'agressió, fer coneixedor a l'agressor de les seves actituds, conèixer el seu posicionament davant de lo succeït, veure les vies de resolució, etc.), que serveixen per valorar una situació i veure com donar suport a l'agredida; escriure un comunicat és un dels últims passos, que acompanya el treball psicològic de l'agredida i/o de l'agressor (si es que vol fer-lo). Per desgràcia, la difusió del comunicat moltes vegades porta més aviat a l'aïllament de la persona agredida i del seu entorn.

El fet que aquesta sigui l'eina més utilitzada no implica que sigui l'única, així que podem buscar-ne altres que s'ajustin millor a les nostres necessitats.

Què és i per què serveix un espai no-mixt?

Davant d'aquesta situació algunes decidim formar espais d'afinitat no-mixtes, és a dir, només de dones, lesbianes, trans. Treballant des de la nostra identitat "d'oprimides" com a subjecte polític. Això significa que com (ho vulguem o no) s'abusa de nosaltres per la nostra socialització i la nostra condició física es de d'aquesta posició des de la que ens defensem. No pretenem amb això justificar un gènere que perpetua la nostra opressió, sino compartir situacions de la nostra quotidianitat amb altres que tenen les mateixes vivències per combatre l'ordre patriarcal. Algunes persones consideren que no té sentit que ens ajuntem de forma no-mixta en espais alliberats, ja que allà es construeixen relacions d'horitzontalitat. Qui cregui això s'està mentint a sí mateixa. Afirmar que som "iguals" als homes (o als homes anarquistes) és fals. Ja sabem que a molts els hi fa mal sentir-se desplaçats d'aquests espais, però hauran de començar a acceptar que no poden estar a tot arreu, saber i controlar-ho tot, i deixar de viure-ho com una ofensa personal. Necessitem partir des d'on estem (socialització dona/home) per avançar cap a d'altres posicions més justes (no definir-nos en base al gènere, que és una categoria excloent i opressora). Els grups només per a dones, lesbianes i trans (no-mixtos) atenen a aquesta situació i ens permeten generar respostes i reconèixer actituds sense que hi hagi homes que intervinguin. Són molt adequats per aprendre autodefensa psicològica i física. Són espais de seguretat i no de judici (o no haurien de ser-ho).

Com nosaltres, els homes també poden reunir-se de forma no-mixta, creant entre ells un espai en el qual treballar-se les seves actituds i compartir el seu quotidià, dubtes, pors, sexualitat... Per desgràcia, sembla que pocs estan disposats a treballar per identificar les seves actituds i privilegis, i comprometre's a assumir la responsabilitat de canvi. És perillós també que aquests espais els hi permetin victimitzar-se i equiparar el seu patiment al de les dones.

Per lo general, ni homes ni dones qüestionen els seus rols de gènere. És veritat que elles, degut a la tessitura en la que es troben i a les seves vivències, tenen una crítica més clara al sistema patriarcal, encara que normalment tampoc transformin les seves actituds del quotidià. Queda molt per fer.

CLAUSURA

Sense constància no hi ha fruits

Que no hi hagi un treball sobre l'opressió de gènere en els nostres espais fa molt difícil poder respondre adequadament a les agressions (marcar a l'agressor i donar suport a l'agredida), començant per haver d'explicar què és una agressió i que no es caigui en relativitzar-ho tot. Prevenir les agressions requereix un treball polític de formació i resolució de conflictes constant. Pot tenir moltes formes i temps, pot implicar a persones socialitzades en un mateix gènere o ser mixt, el que millor s'adeqüi a les necessitats de cada grup o persona. També s'ha d'aprendre a comunicar els límits (ja sigui verbalment o a través del llenguatge corporal), així com escoltar i tenir en compte els de les altres (això és el consentiment). Crear un espai per la comunicació és imprescindible per evitar mals entesos, evitar traspasar els límits de les demés, no sentir-se forçada a actuar com no ens ve de gust, etc. Prestar atenció a com ens sentim en cada moment fa que puguem respondre amb més claredat a les situacions d'abús patriarcal que vivim, i sobretot, que deixem de normalitzar-lo. Els canvis no es aconsegueixen només de “bones intencions”, sino que requereixen d'un treball de reconeixement i superació de les pròpies actituds i formes d'entendre les relacions. Si en els nostres espais reconeixem abans (i més sovint) les agressions, no és per que siguem pitjors que la resta de la societat, sino perquè hem fet un bon treball per visibilitzar-les. La resolució del conflicte que genera l'agressió no és només pel profit de l'agredida, és necessari pel benestar col·lectiu. La cohesió i la fortalesa de grup no està en ocultar-nos els nostres punts febles sino en treballar-nos en comú. Les mostres de solidaritat amb altres persones agredides, els posicionaments, ens ajuden a avançar en crear uns espais més segurs. Això és un reclam per reprendre les cures entre nosaltres.

Els moments en calent no són els millor per pensar en tot això, ja que totes ens veiem afectades i mantenim una actitud defensiva i amb postures tancades. Hauríem de fer-ho abans de que es doni una situació així, en comptes de només abordar-ho quan succeeix, per no ser una “qüestió prioritària”. Perquè al final el treball segueix recaient només en mans d'algunes. Elles són les “scums”, les “feminazis”, les “histèriques”, “mariques”, “bolleres” que principalment s'ajunten amb dones i repudien als homes. Aquests sectors que treballen el feminisme contínuament són desplaçats i, moltes vegades, acaben mostrant-se a la defensiva. Una espiral d'actituds destructives que moltes vegades també alimenta l'antifeminisme dels grups. S'ha de trencar amb aquestes dinàmiques polititzant les relacions i tractant el

tema de gènere degudament. El que no es pot pretendre es que encobrint les agressions, la part que més les pateix se senti segura i a gust ens els nostres espais. Senyalar i criticar al feminisme és molt fàcil quan no tractes de posicionar-te mai.

I per què no ens preguntem per què algunes prefereixen ajuntar-se només entre elles? No tindrà res a veure amb el bavoseig, amb haver d'aixecar la veu perquè t'escoltin, amb haver d'actuar amb una cuirassa de seguretat i ferma perquè et tinguin en compte, amb poder expressar el que sentim sense barreres... Alguns diuen que vivim a la selva, i que això és la llei de la selva (fer-se respectar). Però no macos, això no és la selva, som companyes polítiques que ens omplim la boca amb un món millor i després no tenim la capacitat ni de respectar a la que tenim al costat. Ja, els espais segurs no existeixen, per això hem d'estar preparades i no abaixar la guàrdia ni davant d'un anarcofeminista, però si hem de començar a construir espais amb recursos, on sapiguem que les actituds masclistes no hi tenen cabuda, on gaudim d'un suport col·lectiu que ens faci sentir fortes davant del que pugui passar i respondre amb aquesta tranquil·litat. No esperem que tots els homes entenguin l'opressió que exerceixen sobre la resta -ni tan sols la seva pròpia-, sino sobretot que elles sentin la legitimitat de defensar-se davant d'aquests atacs i siguin recolzades.

ALTRES TEXTOS

Vull que s'entenguin aquestes aportacions com algo més. No comparteixo absolutament tots els continguts i enfocaments, però són textos que m'han ajudat a pensar en tot això i a qüestionar-me el meu propi plantejament i pràctica. No alimentem el dogma.

- *Hacia un Trans-feminismo Insurreccional*. Por algunas travolas engañosas (Distribuidora Peligrosidad Social)
- *Plantemos cara a las agresiones sexistas en los espacios liberados. Proceso de debate en el CSOA la Revoltosa (Barcelona, 2008)* (Angry Lesbians i Musica libre)
- *Tijeras para todas: textos sobre violencia machista en los movimientos sociales.*
- *Falo #1. Liberación masculina contra el patriarcado.*
- *Yo disparé a Félix Rodrigo Mora*. Comando Itinerante SCUM (Subversivas Contra la Unión de Machos)
- *R.E.I.N.A. #1 Revista Extraordinaria Invertida Naufraga Antitodo.*
- *Partes de mí que me asustan. Reflexiones personales sobre cómo superar la supremacía masculina.* Chris Crass.
- *La noviolencia es patriarcal (extracto de Cómo la noviolencia protege al estado)*. Peter Gelderloos (Riots in translation i Musica Libre)
- *Espacios peligrosos. Resistencia violenta, autodefensa y lucha insurreccionalista en contra del género.* Untorelli Press (Coños como llamas i Distribuidora Peligrosidad Social).
- *Said the pot to the kettle. Feminist theory for anarchist men.* (Strangers)
- *Sobre violencia sexista en los movimientos sociales.*
- *Declaración anarkaqueer feminista contra lo políticamente correcto y las víctimas de la policía queer.*
- *Estrategias de resistencia y ataque. Pequeña historia de la resistencia feminista/queer radical desde los años 60 hasta hoy (extracto de La Società Degenerata. Teoria e practica anarcoqueer)* (Coños como llamas)
- *Lo cortés no quita lo valiente.* Cerdas agridulces.
- *Nosotras debatimos sobre violencia de género.*
- *Pieces of self. Anarchy, gender, and other thoughts.* (Wildflower)
- *Agresiones y violencia machista en el movimiento: ¿Algo ya superado?*
- *Jornades sobre agressions. Barcelona 2010.*
- *Reflexiones sobre la estigmatización de los espacios de mujeres.*